Skatteutskottets betänkande

1981/82: 15

om avgifter vid tingsrätt, m. m. (prop. 1981/82: 31)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1981/82: 31 att riksdagen

dels antar vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i stämpelskattelagen (1964: 308),

dels godkänner

1. de riktlinjer för avgiftsuttag vid tingsrätternas målenheter och inskrivningsmyndigheter som förordas i propositionen,

2. att statens, kommunernas och landstingskommunernas avgiftsfrihet vid tingsrätterna slopas på det sätt som förordas i propositionen.

I propositionen föreslås att kostnaderna för inskrivningsväsendet i princip helt skall täckas genom avgifter. För verksamheten vid tingsrätternas målenheter förutsätts att, liksom hittills, schablonmässigt bestämda avgifter skall tas ut, vilka skall bidra till att täcka kostnaderna för denna verksamhet. Den avgiftsfrihet som staten, kommunerna och landstingskommunerna f. n. åtnjuter i fråga om ansöknings- och expeditionsavgifter vid tingsrätterna föreslås slopad.

Vidare föreslås bl. a. att länsstyrelserna inte längre skall medverka vid indrivning av obetalda tingsrättsavgifter och stämpelskatter.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1982.

Lagförslaget har följande lydelse.

Förslag till

Lag om ändring i stämpelskattelagen (1964: 308)

Härigenom föreskrivs att 14, 36 och 37 §§ stämpelskattelagen (1964: 308)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	
Skatteplikt föreligger *icke* vid	Skatteplikt föreligger *inte* vid
1) förvärv av utländskt skepp;	1) förvärv av utländskt skepp;
2) förvärv av skeppsbygge genom skeppsbyggnadsavtal eller överlåtelse av sådant avtal, innan bygget fullbordats;	2) förvärv av skeppsbygge genom skeppsbyggnadsavtal eller överlåtelse av sådant avtal, innan bygget *har* fullbordats;
3) förvärv av nybyggt skepp omedelbart från den som byggt skeppet;	3) förvärv av nybyggt skepp omedelbart från den som *har* byggt skeppet;
4) förvärv av *fiskeskepp samt* skepp, som är avsett för livräddning eller *eljest* för annat ändamål än yrkesmässig sjöfart;	4) förvärv av skepp, som är avsett *att användas för yrkesmässigt fiske*, för livräddning eller *i övrigt* för annat ändamål än yrkesmässig sjöfart;
eller	eller
5. återgång av fång i fall, där rätt till återvinning föreligger enligt 42 §.	5. återgång av fång i fall, där rätt till återvinning föreligger enligt 42 §.
36 §	
I fall, som avses i 30 § 1 mom. första stycket a) eller b), skall skatten *inbetalas* till beskattningsmyndigheten eller den myndighet regeringen bestämmer inom en månad från den dag, då *expedition* i ärendet *blir tillgänglig för* sökanden, eller vid tillämpning av andra stycket samma moment, den senare dag, då beslutet om skattens fastställande meddelas. Innan *expedition* i ärendet *blivit tillgänglig* eller beslut *som nu sagts blivit meddelat, må* skatten *icke mottagas*. Fastställer överrätt skatten till högre belopp än beskattningsmyndigheten förut beräknat eller vitsordar *skattskyldig* anmärkning av den enligt 48 § förord-	I fall, som avses i 30 § 1 mom. första stycket a) eller b), skall skatten *betalas* till beskattningsmyndigheten eller den myndighet regeringen bestämmer inom en månad från den dag, då *beslut* i ärendet *tillhandahålls* sökanden, eller, vid tillämpning av andra stycket samma moment, den senare dag, då beslutet om skattens fastställande meddelas. Innan *beslut* i ärendet *tillhandahållits* eller beslut *om skatten meddelats, får* skatten *inte tas emot*. Fastställer överrätt skatten till högre belopp än beskattningsmyndigheten förut beräknat eller vitsordar *den skattskyldige* anmärkning av den enligt 48 § förord-

[1] Lagen omtryckt 1979: 1060.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 864.

Nuvarande lydelse

nade granskningsmyndigheten, skall sålunda tillkommande skattebelopp *inbetalas* till *länsstyrelsen i det län, dit* beskattningsmyndigheten *hör* inom en månad efter det att överrättens beslut meddelats eller granskningsmyndigheten erhållit meddelande om vitsordandet.

I fall, som avses i 30 § 1 mom. första stycket c), åligger det den skattskyldige att *inbetala* skatten genom insättning på beskattningsmyndighetens postgirokonto inom den tid, som gäller för avgivande av deklaration. Om den av beskattningsmyndigheten eller besvärsmyndighet fastställda skatten överstiger vad som *skolat utgöras* enligt deklaration eller, då beslut förut meddelats i saken, enligt det beslut som närmast föregått, åligger det den skattskyldige att inom tid, som beskattningsmyndigheten bestämmer, till denna *inbetala* det felande beloppet. Vad nu sagts skall även gälla, om skatt fastställts *ehuru* deklaration *ej avgetts*.

När synnerliga skäl *äro därtill, må beskattningsmyndighet, som avses i andra stycket*, bevilja anstånd med *skattens erläggande*.

Den handling, som ligger till grund för skattens fastställande eller, när *fråga är* om inteckning i fast egendom, tomträtt eller skepp, pantbrev eller vilandebevis *må* beskattningsmyndigheten *icke utlämna*, förrän skatten erlagts. Har inteckning *överförts* från skeppsbyggnadsregistret till skeppsregistret i samband med att skeppsbygge registrerats som skepp, *må icke* nationalitetshandling för skeppet *utlämnas*, förrän skatten för inteckningen erlagts.

Föreslagen lydelse

nade granskningsmyndigheten, skall sålunda tillkommande skattebelopp *betalas* till beskattningsmyndigheten inom en månad efter det att överrättens beslut meddelats eller granskningsmyndigheten erhållit meddelande om vitsordandet. *Överrätt eller granskningsmyndighet skall omedelbart lämna beskattningsmyndigheten uppgift om det tillkommande skattebeloppet.*

I fall, som avses i 30 § 1 mom. första stycket c), åligger det den skattskyldige att *betala* skatten genom insättning på beskattningsmyndighetens postgirokonto inom den tid, som gäller för avgivande av deklaration. Om den av beskattningsmyndigheten eller besvärsmyndighet fastställda skatten överstiger vad som *skall erläggas* enligt deklaration eller, då beslut förut meddelats i saken, enligt det beslut som närmast föregått, åligger det den skattskyldige att inom tid, som beskattningsmyndigheten bestämmer, till denna *betala* det felande beloppet. Vad nu sagts skall även gälla, om skatt fastställts *trots att* deklaration *inte har lämnats*.

Om synnerliga skäl *föreligger, får beskattningsmyndigheten* bevilja anstånd med *att erlägga skatten*.

Beskattningsmyndigheten *får inte lämna ut* den handling, som ligger till grund för skattens fastställande eller, när *det är fråga* om inteckning i fast egendom, tomträtt eller skepp, pantbrev eller vilandebevis, förrän skatten *har* erlagts. Har *en* inteckning *förts över* från skeppsbyggnadsregistret till skeppsregistret i samband med att *ett* skeppsbygge registrerats som skepp, *får inte* nationalitetshandling för skeppet *lämnas ut*, förrän skatten för inteckningen *har* erlagts.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
37 §	
1 mom. *Inbetalas skatt, som fastställts av inskrivningsmyndighet, icke inom angiven tid, skall beskattningsmyndigheten göra anmälan därom till länsstyrelsen i det län, dit beskattningsmyndigheten hör. Vid sådan anmälan skall fogas beslut om skattens fastställande eller annat bevis, innehållande uppgift om skattens belopp och erforderliga uppgifter om den skattskyldige. Fastställer överrätt skatten till högre belopp än beskattningsmyndigheten förut beräknat eller vitsordar skattskyldig anmärkning av den enligt 48 § förordnade granskningsmyndigheten, skall överrätten eller, i det senare fallet, granskningsmyndigheten omedelbart lämna länsstyrelsen motsvarande uppgifter rörande det tillkommande skattebeloppet. Efter anmälan, som nyss nämnts, även som vid försummad inbetalning av tillkommande skattebelopp åligger det länsstyrelsen att förordna om uttagande av felande belopp jämte i förekommande fall restavgift enligt 2 mom. i den ordning, som enligt uppbördslagen (1953:272) gäller för indrivning av restförd skatt.*	
Har skatt *i fall, som avses i 30 § 1 mom. första stycket c), icke inbetalats* inom föreskriven tid, skall förfallet skattebelopp jämte i förekommande fall restavgift enligt 2 mom. på framställning av beskattningsmyndigheten omedelbart *uttagas* genom utmätning.	1 mom. Har skatt *inte betalats* inom föreskriven tid, skall förfallet skattebelopp jämte i förekommande fall restavgift enligt 2 mom. på framställning av beskattningsmyndigheten omedelbart *tas ut* genom utmätning.
2 mom. Har *skattskyldig* underlåtit att *inbetala* skatt inom föreskriven tid,skall restavgift erläggas till *den myndighet, som i sådant fall skall uppbära skatten.* Restavgiften skall utgå efter fyra öre för varje hel krona av den del av skatten som *icke* erlagts i rätt tid, dock *ej* med mindre belopp än tio kronor. Öretal som uppkommer vid beräkning av	2 mom. Har *den skattskyldige* underlåtit att *betala* skatt inom föreskriven tid, skall restavgift erläggas till *beskattningsmyndigheten.* Restavgiften skall utgå efter fyra öre för varje hel krona av den del av skatten som *inte har* erlagts i rätt tid, dock *inte* med mindre belopp än tio kronor. Öretal som uppkommer vid beräkning av restavgift

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
restavgift jämnas till närmast högre hela krontal.	jämnas till närmast högre hela krontal.
När dröjsmålet med betalningen är obetydligt eller *eljest* särskilda skäl *föranleda det, må* befrielse från *skyldighet* att erlägga restavgift *meddelas av länsstyrelse i fråga om skatt, som avses i 1 mom. första stycket, och av* beskattningsmyndigheten *beträffande annan skatt.*	Beskattningsmyndigheten *får befria* från *skyldigheten* att erlägga restavgift, när dröjsmålet med betalningen är obetydligt eller *om det annars finns* särskilda skäl.
Riksskatteverket *äger* meddela föreskrifter i fråga om befrielse från *skyldighet* att erlägga restavgift.	Riksskattverket *får* meddela föreskrifter i fråga om befrielse från *skyldigheten* att erlägga restavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Motionen

Med anledning av propositionen har väckts motion 1981/82: 80 av Lars Werner m. fl. (vpk).

I motionen föreslås att riksdagen avslår proposition 1981/82: 31.

Skrivelse

Till utskottet har överlämnats en skrivelse från Svenska kommunförbundet.

Utskottet

I propositionen tas först upp frågan om ekonomiska mål skall ställas upp för de olika verksamheterna vid tingsrätterna. I fråga om brottmål vid målenheterna finner departementschefen i likhet med stämpelskatteutredningen, vars delbetänkande (Ds B 1980:7) Avgifter vid tingsrätt m. m. ligger till grund för propositionen, att avgifter inte skall tas ut i mål där åklagaren för talan. I mål om enskilt åtal skall däremot avgift tas ut av målsäganden med samma belopp som käranden i ett vanligt tvistemål får erlägga. För tvistemålen sätts inte heller upp några ekonomiska mål utan i stället skall schablonmässigt bestämda avgifter tas ut på samma sätt som nu sker.

För verksamheten vid inskrivningsmyndigheterna föreslås däremot att regeringen får befogenhet att bestämma avgifterna för att nå full kostnadstäckning. Därvid skall de fortsatta kostnaderna för överföringen till och driften av ADB-systemet räknas in i avgiftsunderlaget.

De sålunda föreslagna åtgärderna har inte mött några invändningar och utskottet finner inte någon anledning till erinran mot dessa delar av propositionen.

I fråga om ansöknings- och expeditionsavgifter föreslås, i enlighet med utredningens förslag, att den nu gällande avgiftsfriheten för staten, kommunerna och landstingskommunerna slopas. Utredningen har funnit att avgiftsfriheten försvårar myndigheternas avgiftskalkylering och att den strider mot önskemålet om konkurrensneutralitet. Ett slopande av avgiftsfriheten bidrar till enklare handläggningsrutiner och till att undanröja tolkningsproblem. Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av det helt övervägande antalet remissinstanser, dock inte av de båda kommunorganisationerna. Departementschefen finner att de skäl som utredningen anfört väger tungt och förordar att avgiftsfriheten slopas.

Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motion 80 avslag på propositionen i sin helhet, men framför uteslutande invändningar mot förslaget om slopad avgiftsfrihet för den offentliga sektorn. Motionärerna framhåller att förslaget inte medför några besparingar för den offentliga verksamheten och finner det föga rationellt att avgiftsbelägga dessa tjänster.

Utskottet finner det naturligt att den som får en tjänst av detta slag utförd åt sig också betalar vad tjänsten kostar och att detta också bör gälla kommunerna. Med hänsyn härtill och till de övriga skäl som anförts i propositionen avstyrker utskottet bifall till motion 80 och tillstyrker propositionen i denna del.

I återstående delar av propositionen föreslås att avgiftsfriheten för fiskeskepp skall ändras till att avse skepp som är avsett att användas i yrkesmässigt fiske och att vissa förenklingar av avgiftsuppbörden genomförs.

Utskottet, som inte heller har något att erinra mot dessa förslag, tillstyrker således propositionen i sin helhet.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1981/82:80 och med bifall till proposition 1981/82:31

1. antar vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i stämpelskattelagen (1964:308)
2. godkänner
   a. de riktlinjer för avgiftsuttag vid tingsrätternas målenheter och inskrivningsmyndigheter som förordas i propositionen,
   b. att statens, kommunernas och landstingskommunernas avgiftsfrihet vid tingsrätterna slopas på det sätt som förordas i propositionen.

Stockholm den 24 november 1981

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Wilhelm Gustafsson (fp), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Ingemar Hallenius (c)*, Bo Forslund (s)*, Egon Jacobsson (s), Anita Johansson (s), Arne Svensson (m) och Erling Bager (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981